

Invordering, energie, vennootschappen, collectieve schuldenregeling, hypothecair krediet enz.

Terugblik op de wetwijzigingen van 2019 en focus op de *goede* voornemens voor 2020!

E. Dheygere, juriste (februari 2020)

In 2019 was er heel wat nieuws op wetgevend gebied. Een aantal wetten die al in het Belgisch Staatsblad waren gepubliceerd, zijn net in werking getreden (of traden eind 2019/in 2019 in werking); anderen treden in de loop van 2020 in werking. Het Observatorium maakt een balans op in dit artikel, dat in geen geval pretendeert volledig te zijn. De nieuwigheden werden uitgekozen omdat ze relevant zijn en verband houden met schulden, krediet en schuldoverlast.

TERUGBLIK OP 2019

1. Toegang tot justitie: rolrecht

Op 1 februari 2019¹ heeft de wetgever het systeem van de **inschrijving op de rol** herzien. De inschrijving op de rol komt neer op de opening van een dossier bij de bevoegde rechtbank en de inschrijving ervan op de lijst van te behandelen zaken.² Om het dossier op de 'lijst' (of 'rol') van het gerecht in te schrijven, moet de eisende partij een recht betalen dat overeenkomt met de kosten voor het inleiden van de procedure. M.b.t. dit rolrecht werden twee wijzigingen doorgevoerd: een eerste heeft te maken met het tarief en de andere met het moment waarop het rolrecht moet worden betaald.

1.1. *Het bedrag van het rolrecht*

Vroeger hing dit bedrag af van de waarde van het geschil en het type rol. Voortaan gaat het om één bedrag dat enkel afhangt van het type rechtbank waar het dossier wordt ingediend. Er wordt dus geen enkel onderscheid meer gemaakt tussen een geschil van 5000 of 50.000 euro dat voor de rechtbank van eerste aanleg wordt ingeleid!

Rechtbanken	Bedragen ³
Vrederecht/Politierightbank	50 euro
Rechtbank van eerste aanleg/ Ondernemingsrechtbank	165 euro
Hof van beroep	400 euro
Hof van Cassatie	650 euro

¹ Wet van 14 oktober 2018 wijziging van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten teneinde de griffierechten te hervormen (BS 20 december 2018).

² Definitie van de vzw Droits Quotidiens: <https://www.droitsquotidiens.be/fr/lexique/mise-au-rol>

³ Art. 2, wet van 14 oktober 2018 (BS 20 december 2018)

1.2. *Moment waarop het rolrecht wordt betaald*

Tot voor kort moest dit bedrag worden betaald bij de inschrijving van het dossier op de rol, ook al kon het aan de verliezende partij in rekening worden gebracht. De persoon die de procedure inleidde moest met andere woorden nog voor hij zijn rechten kon laten gelden, een geldsom betalen om het dossier op de zitting te kunnen inleiden. Hij kon dit bedrag wel achteraf terugkrijgen. Dit beperkte in bepaalde gevallen de toegang tot justitie voor personen met een laag inkomen die geen rechtsbijstand hadden.⁴

Voortaan moet dit rolrecht niet langer worden betaald bij de inschrijving van het dossier op de rol, maar na de uitspraak van het vonnis door de rechtbank. De rechtbank veroordeelt een van de partijen tot het betalen van het rolrecht of tot een deel ervan, wanneer ze van oordeel is dat het bedrag moet worden gedeeld. Het rolrecht is invorderbaar vanaf het vonnis van veroordeling en vormt een belastingvordering⁵ die wordt geïnd door de Algemene Administratie van de Inning en de Invordering⁶ via een vereenvoudigde invorderingsprocedure.

Opgelet: alle dossiers ingeschreven bij de griffie van de arbeidsrechtbank (met name dossiers van collectieve schuldenregeling) en alle dossiers over faillissementen en gerechtelijke reorganisatie ingeschreven bij de griffie van de ondernemingsrechtbank, zijn vrijgesteld van het rolrecht. De procedure is dus gratis voor alle rechtzoekenden.

2. Nieuws van de elektriciteitsmarkt

Op 1 april 2019⁷ heeft de **elektriciteitsmarkt** ook bepaalde wijzigingen ondergaan.

2.1. *Kosten van budgetmeters*

De kosten voor het plaatsen en activeren van de budgetmeter werden begrensd: maximum 100 euro voor een elektriciteitsmeter en 150 euro voor een gasmeter.

Budgetmeters worden gratis geplaatst voor:

- beschermde klanten;
- klanten die door hun leverancier wanbetalers werden verklaard;
- klanten van wie de plaatsingsvraag door het OCMW wordt gesteund;
- klanten die verhuizen en die in hun vorige woning al een actieve budgetmeter hadden.

Het opnieuw activeren en deactiveren van de budgetmeter is eveneens gratis.

Als er een schuld is van minimum 100 euro (voor elektriciteit of gas) mag de leverancier bovendien automatisch een budgetmeter plaatsen. Bij een gecombineerde schuld is het minimumbedrag 200 euro.

⁴ Art. 664 van het Gerechtelijk Wetboek: *"Rechtsbijstand bestaat erin degenen die niet over de nodige bestaansmiddelen beschikken om de kosten van rechtspleging, zelfs van een buitengerechtelijke rechtspleging, te bestrijden, geheel of ten dele te ontslaan van de betaling van de (diverse rechten), registratie-, griffie- en uitgifterechten en van de andere kosten welke deze rechtspleging medebrengt. Hij verschaft aan de betrokkene ook kosteloos de tussenkomst van openbare en ministeriële ambtenaren onder de hierna bepaalde voorwaarden."*

⁵ In de zin van artikel 2, § 1, 7° van de wet van 13 april 2019 tot invoering van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen.

⁶ Ontvanger van de FOD Financiën

⁷ Besluit van de Waalse regering van 19 juli 2018 tot wijziging van het besluit van de Waalse regering van 30 maart 2006 betreffende de openbare dienstverplichtingen op de elektriciteitsmarkt en het besluit van de Waalse regering van 30 maart 2006 betreffende de dienstverplichtingen (BS 12 oktober 2018)

2.2. *Invordering van schulden*

Naast deze aspecten over de budgetmeter werden maatregelen genomen om elektriciteits- en gasschulden in te vorderen.

Zo heeft de wetgever de hoofdlijnen vastgelegd van overeenkomsten die kunnen worden gesloten bij het onderhandelen van een afbetalingsplan. Dat afbetalingsplan moet redelijk zijn en rekening houden met de financiële situatie van de klant, het verschuldigde bedrag en de periode in kwestie. Om een afbetalingsplan af te sluiten, mogen geen kosten worden aangerekend. Als het afbetalingsplan niet wordt gerespecteerd, kan de leverancier nieuwe verschuldigde facturen in de minnelijke invorderingsprocedure opnemen, zonder nieuwe herinnering en ingebrekestelling. Zo wordt een opeenstapeling van kosten vermeden.

Voorts werden de minnelijke invorderingskosten begrensd op 7,50 euro per herinnering en 15 euro per ingebrekestelling. Per energievorm en per jaar mogen deze invorderingskosten niet meer dan 55 euro bedragen.

3. Nieuw Wetboek van vennootschappen en verenigingen

Op 1 mei 2019⁸ werd een nieuw **Wetboek van vennootschappen en verenigingen** aan het wetgevend spectrum toegevoegd. Deze hervorming draait om drie hoofdpijlers:

- Afschaffing van het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen: alle vennootschapsvormen worden voortaan beschouwd als ondernemingen die voor de ondernemingsrechtbank failliet kunnen worden verklaard.
- Integratie van het verenigingsrecht in het Wetboek van vennootschappen: het begrip 'onderneming' werd geherdefinieerd tot iedere natuurlijke of rechtspersoon die een economische activiteit uitoefent, met inbegrip van vzw's en vrije beroepen.
- Beperking van het aantal vennootschapsvormen: het aantal vennootschapsvormen wordt teruggebracht van 17 naar 4: maatschap, besloten vennootschap (BV), naamloze vennootschap (NV) en coöperatieve vennootschap (CV).

Deze 4 vennootschapsvormen onderscheiden zich in het algemeen en samengevat als volgt van elkaar:

⁸ Wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen (BS 4 april 2019), tot opheffing van de wet van 7 mei 1999 houdende het Wetboek van vennootschappen.

	Maatschap Varianten (VOF en GCV)	Coöperatieve vennootschap	Besloten vennootschap	Naamloze vennootschap
Identiteit	Geen rechtspersoonlijkheid ⁹	Rechtspersoonlijkheid	Rechtspersoonlijkheid	Rechtspersoonlijkheid
Oprichting	Minimum 2 natuurlijke of rechtspersonen	Minimum 3 natuurlijke personen	Minimum 1 natuurlijke of rechtspersoon (één bestuurder)	Minimum 1 enkele aandeelhouder (minimum één bestuurder)
Oprichtingsakte	Geen authentieke akte ¹⁰	Authentieke akte	Authentieke akte	Authentieke akte
Kapitaal	Geen minimumkapitaal	Geen minimumkapitaal	Geen minimumkapitaal ¹¹	Gestort minimumkapitaal 61.500 euro
Financieel plan	Inschrijving KBO	Gedetailleerd financieel plan met voldoende kapitaal	Gedetailleerd financieel plan met voldoende kapitaal	Financieel plan
Aansprakelijkheid	Persoonlijke, hoofdelijke en onbeperkte aansprakelijkheid	Beperkte aansprakelijkheid	Aansprakelijkheid beperkt tot het ingebrachte kapitaal, BEHALVE bij faillissement binnen 3 jaar na oprichting (aansprakelijkheid van de oprichters)	Beperkte aansprakelijkheid
Aandelen	Op naam en niet overdraagbaar (tenzij anders is overeengekomen)	Niet vrij overdraagbaar	Mogelijkheid om aandelen vrij overdraagbaar te maken. ¹² Flexibele aandelen: mogelijkheid om meervoudig stemrecht te verlenen.	Vrij overdraagbare aandelen Flexibele aandelen: mogelijkheid om meervoudig stemrecht te verlenen.

⁹ Rechtspersoonlijkheid is het vermogen van een persoon of entiteit om een volwaardig rechtssubject te zijn.

¹⁰ Een onderhandse akte volstaat om een maatschap op te richten.

¹¹ Dit is een van de belangrijkste wijzigingen in het vennootschapsrecht. Voorheen moest de BVBA 18.550 euro inbrengen, waarvan 6200 euro moest worden gestort bij de oprichting.

¹² In een BV moeten alle vennoten met een dergelijke overdracht instemmen.

4. Rechtsbijstandsverzekering

Op 1 september 2019 trad een wet¹³ in werking die is bedoeld om de **rechtsbijstandsverzekering** toegankelijker te maken. Koen Geens lichtte dit initiatief in zijn persbericht als volgt toe: *"Iedereen kan in zijn leven in aanraking komen met justitie, denk maar aan een bouwgeschil of een echtscheiding. Voor mensen die geen aanspraak kunnen maken op tweedelijnsbijstand wil de regering de rechtsbijstandsverzekering promoten door de verzekering fiscaal voordelig te maken."*¹⁴

Het gaat om een verzekering die de kosten en honoraria van advocaten en deurwaarders en de procedure- en tenuitvoerleggingskosten dekt bij een 'privé'-geschil, zoals een contractueel probleem, een strafrechtelijke verdediging na een inbreuk, een administratief of fiscaal geschil, een echtscheiding of een omstreden erfopvolging.

Wat biedt de wetgever? Een belastingvermindering van 40 % op een maximumbedrag van 310 euro/jaar voor de premies die de belastingbetaler voor zijn verzekeringspolis betaalt. De belastingdienst betaalt met andere woorden tot 124 euro van de betaalde verzekeringspremie terug.¹⁵ Vanzelfsprekend moet de verzekeringspolis wettelijk in orde zijn qua vastgelegde dekkingen, waarborgen, grenzen en wachttijden.

5. Juridische bijstand

De **bedragen voor juridische tweedelijnsbijstand** werden op 1 september 2019 aangepast.¹⁶ Juridische tweedelijnsbijstand geeft bepaalde mensen het recht om geen of slechts een deel van de advocatenhonoraria te betalen.

Voortaan kunnen de volgende personen aanspraak maken op volledig kosteloze bijstand:

- een alleenstaande met een inkomen lager dan 1026 euro;
- een gezinshoofd (of een alleenstaande met een persoon ten laste) met een gezinsinkomen lager dan 1317 euro.

De volgende personen kunnen aanspraak maken op gedeeltelijk kosteloze bijstand (ze betalen tussen 25 euro en 125 euro):

- een alleenstaande met een inkomen tussen 1026 euro en 1317 euro;
- een gezinshoofd (of een alleenstaande met een persoon ten laste) met een gezinsinkomen tussen 1317 euro en 1607 euro.

¹³ Wet van 22 april 2019 tot het toegankelijker maken van de rechtsbijstandsverzekering (BS 8 mei 2019).

¹⁴ <https://www.koengeens.be/policy/rechtsbijstandsverzekering> [Geraadpleegd op: 31/01/2020]

¹⁵ K. GEENS, Persbericht,

Meer informatie over de nieuwe wet rechtsbijstandsverzekering die op 1 september in werking treedt, 1 augustus 2019: <https://www.koengeens.be/news/2019/08/01/reactie-van-minister-van-justitie-koen-geens-op-de-nieuwe-wet-rechtsbijstandsverzekering> [Geraadpleegd op: 31/01/2020]

¹⁶ Koninklijk besluit van 18 december 2003 tot vaststelling van de voorwaarden van de volledige of gedeeltelijke kosteloosheid van de juridische tweedelijnsbijstand en de rechtsbijstand. Juridische tweedelijnsbijstand en rechtsbijstand - Aanpassing van bedragen (BS 22 augustus 2019).

WAT HEEFT 2020 IN PETTO?

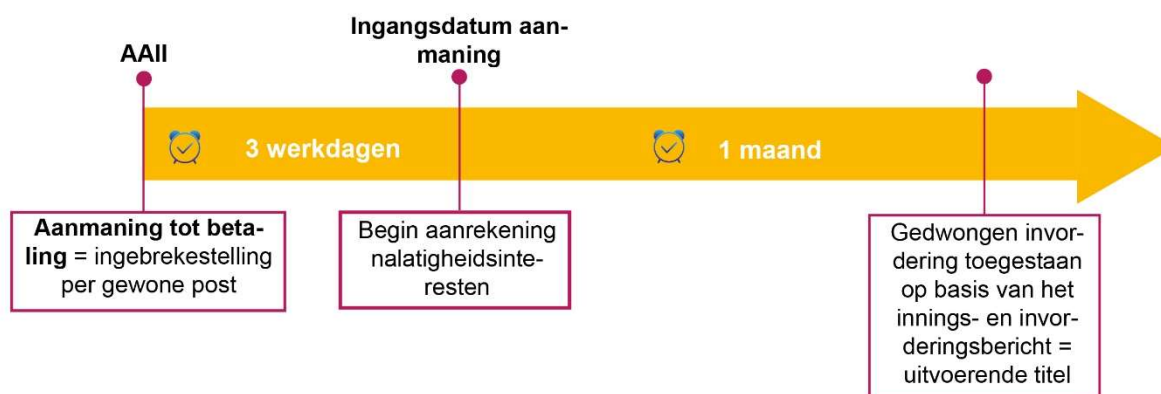
6. Invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen

Op 1 januari 2020¹⁷ is **het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen** in werking getreden. Volgens Alexander De Croo¹⁸ is het de bedoeling om *"te komen tot één fiscaal Wetboek dat de procedures voor het invorderen van verschillende schulden harmoniseert en rationaliseert, om alle schulden van een schuldenaar bij een enkele ontvanger te centraliseren: de AAI¹⁹, om de invorderingsprocedures efficiënter te maken door ze te automatiseren."*²⁰

Hierna de belangrijkste wijzigingen:

- gecentraliseerde invordering, gewaarborgd door de AAI van de FOD Financiën;
- invoering van een innings- en invorderingsregister;
- vervanging van het dwangbevel door een innings- en invorderingsbericht (nieuwe uitvoerbare titel) dat door het register wordt aangemaakt;
- aanmaking van een burgerrekening, beschikbaar op My Minfin, waarmee u een overzicht krijgt van al uw fiscale en niet-fiscale schulden en vorderingen.

De invorderingsprocedure verloopt als volgt: de AAI stuurt per gewone post een aanmaning tot betaling (die als ingebrekestelling geldt) naar de schuldenaar. De nalatigheidsinteresten beginnen te lopen vanaf de derde werkdag na het verzenden van de aanmaning. Er kan worden overgegaan tot gedwongen invordering na het verstrijken van een termijn van een maand, te rekenen vanaf de ingangsdatum van de aanmaning (d.w.z. vanaf de derde werkdag na verzending van de aanmaning). De ontvanger bezorgt het afschrift van de uitvoerbare titel (innings- en invorderingsbericht) aan de deurwaarder, die hiervoor de middelen van tenuitvoerlegging kan inzetten.

¹⁷ Wet van 13 april 2019 tot invoering van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen (BS 30 april 2019)

¹⁸ Vice-eersteminister en minister van Financiën, belast met Bestrijding van de fiscale fraude, en minister van Ontwikkelingssamenwerking

¹⁹ Algemene administratie van de inning en de invordering (AAI)

²⁰ Kamer van Volksvertegenwoordigers, Wetsvoorstel tot invoering van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen, 29 maart 2019, Doc 54 3625/002, p. 3 en volgende

Deze invordering betreft:

- fiscale schuldvorderingen zoals vermeld in artikel 2, § 1, 7° van het vermelde Wetboek²¹;
- verschuldigde niet-fiscale schuldvorderingen:
 - aan de Staat of aan Staatsinstellingen,
 - aan de Gemeenschappen,
 - aan de Gewesten,
 - aan instellingen van openbaar nut die ervan afhangen²²,
- elke som waarvan de inning wordt verzekerd door de Dienst voor alimentatievorderingen (DAVO).

7. Invordering van onderhoudsschulden

Wat de dienst voor alimentatievorderingen **DAVO** betreft, heeft de wet van 21 februari 2003 twee wijzigingen ondergaan.²³

In eerste instantie is de inkomensbovengrens aangepast die recht geeft op voorschotten op onderhoudsgelden wanneer de onderhoudsplichtige niet betaalt. Voor de hervorming mocht het inkomen van de ouder niet meer dan 1800 euro bedragen (verhoogd met 70 euro per kind ten laste). Nu is de inkomensgrens opgetrokken tot 2200 euro (verhoogd met 70 euro per kind ten laste).

In tweede instantie - aansluitend op de inwerkingtreding van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen - vervangt de wet tot oprichting van een dienst voor alimentatievorderingen (DAVO) de individuele dwangbevelen door een innings- en invorderingsregister dat eigenlijk een geautomatiseerde periodieke algemene lijst is. De administratie ontvangt van dit register een innings- en invorderingsbericht. Dit bericht is de nieuwe uitvoerbare titel waarop de hiervoor beschreven volledige vereenvoudigde gedwongen invorderingsprocedure berust.

8. Macroprudentiële normen voor het verstrekken van hypothecaire kredieten

Eind 2019 communiceerde de Nationale Bank van België over de inhoud van de **prudentiële normen voor het verstrekken van hypothecaire kredieten** die op 1 januari 2020 van kracht zouden worden. Waarom deze normen?

Aangezien de NBB had vastgesteld dat de voorwaarden voor het toekennen van hypothecaire kredieten de afgelopen jaren waren verslechterd, drong ze er bij de financiële sector (banken en verzekeringsmaatschappijen) op aan om nog voorzichtiger te zijn bij het verstrekken van risicovolle hypothecaire leningen. Om de financiële stabiliteit te vrijwaren en mogelijke risico's of schokken te voorkomen, wil de NBB dat alle banken en verzekeringsmaatschappijen hun

²¹ Inkomstenbelastingen, onroerende, roerende en bedrijfsvoorheffing, met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, belasting over de toegevoegde waarde (btw), belasting op beursverrichtingen, effectenrekeningen, effecten aan toonder, rolrechten

²² We hebben geen concrete en volledige lijst van de schuldvorderingen in kwestie, maar het zou gaan om kosten voor gemeentelijke kinderdagverblijven, gemeentescholen, verschuldigde RSZ-bijdragen enz.

²³ Wet van 13 april 2019 Wet tot wijziging van de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën, teneinde het bedrag op te trekken dat als inkomensbovengrens dient om aanspraak te maken op een voorschot op het onderhoudsgeld (BS 29 april 2019)

Wet van 11 februari 2019 tot wijziging van de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën wat de automatisering van de uitvoerbare titel betreft (BS 25 februari 2019)

kapitaal verhogen.²⁴ Hiervoor legde ze drempels vast²⁵ als richtsnoeren voor de kredietinstellingen.²⁶

Meer voorzichtigheid betekent niet dat het verboden is om 100 % krediet te verlenen. De bankinstelling moet de NBB wel een gemotiveerde verklaring voor dergelijke leningen kunnen voorleggen. De BNB heeft vrij strikte tolerantie marges ingevoerd:

Type lening	Drempel	Tolerantiemarge (machtiging tot kredietverlening boven de drempel)
Investering bestemd voor de verhuur	Maximum 80 % van de waarde van het onroerend goed	10 % van het volume van leningen mag tot 90 % van de waarde van het onroerend goed worden verstrekt.
Eigen bewoning	Maximum 90 % van de waarde van het onroerend goed	Startende koper: 35 % van het volume van leningen mag tot 100 % van de waarde van het onroerend goed worden verstrekt, waarvan 5 % 100 % van de waarde mag overschrijden. Overige: 20 % van het volume van leningen mag tot 100 % van de waarde van het onroerend goed worden verstrekt.

Bron: Bijlage 1, Circulaire van 1 oktober 2019, BNB, https://www.nbb.be/doc/cp/nl/2019/20191023_nbb_2019_27_bijlage1.pdf

Algemeen heeft de NBB voor alle types leningen ook drempels ingevoerd om te reageren op bepaalde risicovolle segmenten ('pockets of risks'). Het gaat hierbij om combinaties van specifieke risico's (bijvoorbeeld de kredietnemer die een hoge leenquotiteit (het volledige of nagenoeg het volledige bedrag van het gefinancierde goed) combineert met een bestaande schuldenlast). Zo zal 5 % van het volume van kredietnemersdossiers met een schuldenlast van meer dan 50 % van hun inkomen een lening van meer dan 90 % van de waarde van het onroerend goed kunnen krijgen.

9. De informatisering van Justitie

De wet over de automatisering van Justitie²⁷ zorgde tot slot ook voor heel wat commotie bij de gerechtelijke schuldbemiddelaars.

Titel 5 van deze wet gaat immers over de informatisering van de procedure van collectieve schuldenregeling. De doorgevoerde wijziging heeft te maken met de oprichting van het centraal register collectieve schuldenregeling²⁸, bedoeld in artikel 1675/20 van het Gerechtelijk

²⁴ Circulaire van 23 oktober 2019, BNB, https://www.nbb.be/doc/cp/nl/2019/20191023_nbb_2019_27.pdf

²⁵ Bijlage 1, Circulaire van 1 oktober 2019, BNB, https://www.nbb.be/doc/cp/nl/2019/20191023_nbb_2019_27_bijlage1.pdf

²⁶ Het gaat dus niet om bindende wettelijke normen.

²⁷ Wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen inzake informatisering van Justitie, modernisering van het statuut van rechters in ondernemingszaken en inzake de notariële aktebank, BS 19 juni 2019

²⁸ Geautomatiseerde databank die het beheer, de follow-up en de afhandeling van de procedures voor collectieve schuldenregeling mogelijk maakt.

Wetboek. Heel wat kennisgevingen, mededelingen en neerleggingen lopen voortaan via het register. Deze wet brengt nog meer wijzigingen met zich mee, met name wat de betekening (lees 'kennisgeving') van de beschikking van toelaatbaarheid betreft. Die gebeurt niet langer door de griffie, maar door de bemiddelaar.

De inwerkingtreding van deze wet, gepland voor 1 januari 2020, is echter uitgesteld tot 1 januari 2021.²⁹ We hebben dus nog tijd om ons hierop voor te bereiden!

²⁹ Wet van 11 december 2019 tot wijziging van diverse bepalingen inzake overgangsregeling en inwerkingtreding betreffende Justitie (BS 20 december 2019, p. 115473) - Uitstel van de informatisering van de CSR-procedure tot 1 januari 2021